

Současné pověsti a fámy na Nymbursku¹

Tomáš Vančura

Contemporary legends and rumours in Nymburk district

Following study deals with contemporary legends and rumours that used to be (or still are being) spread among people in specific rural and smalltown areas of Nymburk district in Czechia. Examples of the most widespread legends and rumours in mentioned area are presented while all of them were collected during more than a two-year long field research. Text emphasizes how are these oral narratives being spread, by which segments of society and during which kind of social occasions. Main hypothesis connected with the fieldwork was that nowadays young people do not know as many narratives as older ones, so that middle-aged and even older people are those who are keeping such stories alive. Our next hypothesis was that the younger people are, on the other hand, more familiar with genres such as conspiracy theories and hoaxes. This would support our thought that contemporary folklore is being more and more popular in electronic sphere and the Internet. Last but not least, we wanted to prove that rural and smalltown areas can also produce their own specific folkloric tales which would not be probably able to survive at all in metropolitan areas and large cities.

Keywords:

folklore, contemporary folklore, contemporary legends, urban legends, rumours, rural areas, urban areas, Nymburk

Pod pojmem folklor si většina lidí představí lidové kroje, tance, popřípadě lidové zvyky a obyčeje; pod tímto označením se ale skrývá daleko větší množství fenoménů. Podstatnou složkou folkloru jsou nepochybně i tzv. současné pověsti a také fámy. Někteří folkloristé, jako například Janeček (2006: 11), je považují vedle anekdot za v současnosti nejrozšířenější typ ústně šířeného prozaického folklorního žánru. Současné pověsti a fámy kolují v podobě krátkých příběhů či jen varovných zpráv mezi lidmi, kteří je tak nevědomě předáváním dál udrží při životě. Ostatně míst a příležitostí, které jsou pro šíření těchto vyprávění vhodné, je v současné moderní (zejména co se technologické stránky týká) společnosti řada — diskotéky, bary, hospody, kadeřnictví, jídelny, školy, dříve kupříkladu také veřejné prádelny (Kapferer 1992: 50).

Jak se naše společnost zejména po technické stránce velmi rychle vyvíjí, dochází ke změnám, které dle našeho názoru následně ovlivňují řadu do té doby ustálených společenských mechanismů. Konkrétně máme na mysli spojení rozmachu civilně užívaného internetu a šíření současných pověstí a fám. Dle naší hypotézy se přemístil vhodný prostor pro šíření určitých druhů folkloru z běžných společenských situací do virtuálního prostoru v podobě internetových diskuzí či elektronické pošty. Nesna-

---

¹ Text vychází z bakalářské práce *Současný prozaický folklor na Nymbursku*, obhájené na Ústavu etnologie FF UK v roce 2017 (Vančura, T. 2017. *Současný prozaický folklor na Nymbursku*. Bakalářská práce. Praha: FF UK, vedoucí práce Petr Janeček).

žíme se tím říct, že by v současnosti nedocházelo k šíření současných pověstí a fám mezilidským kontaktem tváří v tvář, spíše naznačujeme, že se část tohoto repertoáru přemístila do elektronické sféry. Ta navíc může poskytovat potenciálním šířitelům zpráv naprostou anonymitu a tudíž i velmi nízké zábrany ohledně toho, zda určitou „poplašnou zprávu“ vypustit, popřípadě šířit dál.

Myslíme si tedy, že podstatná část tohoto folkloru se přemístila spíše do elektronické sféry, kde se daří zejména hoaxům, popřípadě konspiračním teoriím. Přestože aktivních uživatelů internetu stále přibývá a čím dál tím víc si ho osvojuje starší generace, předpokládáme také, že mladá generace má k němu v tomto ohledu přeci jenom blíže. Naší hypotézou na začátku výzkumu proto bylo, že mladí lidé (za mladé v tomto výzkumu budeme považovat zhruba osoby do třiceti let), budou disponovat menším vypravěčským repertoárem ústně šířených současných pověstí a fám, než osoby starší.

Další naše hypotéza vzešla z faktu, že dosavadní výzkumy současných pověstí a fám byly často realizované v městském, či spíše velkoměstském prostředí; proto se také zpočátku v angličtině používal pro tento žánr ústního folkloru pojem *urban legends*, tedy v překladu *městské pověsti* (Janeček 2006: 329). My jsme však byli na začátku výzkumu takového názoru, že podobné formy ústního folkloru přeci v dnešní společnosti nejsou nutně typické jen pro velké metropole a „džungli velkoměsta“, ale že se mohou šířit a dokonce i vznikat v prostředí rurálním. Rovněž jsme předpokládali, že samotné mimoměstské oblasti v podobě venkova nebo přírody mohou být přímo dějištěm některých současných pověstí. To se tedy stalo následně naší další hypotézou.²

DEFINICE SOUČASNÉ POVĚSTI A FÁMY

Zaměřme se nyní na samotný předmět našeho výzkumu, tedy na současné pověsti a fámy. Před začátkem výzkumu bylo nutné stanovit si určitou genologickou hranici, která oba tyto žánry rozděluje. Současné pověsti a fámy jsou si žánrově velmi blízké (Hlášková 2001: 175), hlavní rozdíl spatřujeme zejména v jednodušší epické skladbě fámy (Panczová 2005: 9, dle Ditmarová 2016: 328). Fámu lze definovat jako stručnější, anonymní zprávu, u které absentuje výraznější aktér (Brunvand 1981: 194, Janeček 2007: 309). Zatímco fáma koluje zpravidla v podobě jen jakési krátké, často varovné nebo šokující zprávy, současná pověst se podobá spíše příběhu s vypracovanějším dějem, blíže nespecifikovaným aktérem, kterým je často „kamarád kamaráda“ nebo „známý známého“ (Pohunek 2015: 53, dle Janeček 2006: 15). Právě pomocí osoby, která měla být u dané události přítomna, se umocňuje důvěryhodnost současných pověstí (Ellis 2003: 10). V neposlední řadě je možné najít rozdíl také v otázce životnosti těchto žánrů. Zatímco současné pověsti mají tendenci ve společnosti kolovat delší dobu, leckdy po celá desetiletí, fámy žijí většinou krátce, šíří se pouze proto, že jsou pro společnost z nějakých důvodů atraktivní (Vančura 2017: 16, dle Janeček 2006: 325).

2 Současných pověstí a fám mimo městské prostředí si všímali dříve už například francouzská badatelka Véronique Champion-Vincent (1990), v českém prostředí pak Jan Pohunek (2015).

Definice současných pověstí je celá řada. Podle našeho názoru je asi nejužitečnější, že jsou to realistická vyprávění ze současného prostředí, která se aktivně předávají ústním podáním jako pravdivé příběhy, vykazují variace a jejich děj se odehrává obvykle v nepřiliš vzdálené minulosti (Janeček, 2007: 306), dějí se reálným lidem, na reálných místech (Ditmarová 2014: 111). Jedná se však ve skutečnosti o fiktivní, smyšlené příběhy, které pramení z kolektivně sdílených představ naší společnosti. Skrytě reflektují naše společenské normy, ale mohou být i odrazem předsudků, strachu, stejně tak v nich můžeme spatřit i skryté touhy jedinců (Rabatinová 2015: 234). V neposlední řadě také reflektují naše kolektivně sdílené stereotypy a stereotypní představy (Panczová 2005: 56–57). Během výzkumu jsme se také snažili dopátrat možného významu dokumentovaných pověstí a fám, snažili jsme se interpretovat, z jakého důvodu se šíří a jakou plní funkci, jaký je význam jejich sdělení a případně k čemu má dané vyprávění posluchače nabádat. Ostatně zjistit význam současných pověstí a fám a odhalit jejich skryté poselství by mělo být hlavním cílem každého vědce, který tyto žánry folkloru zkoumá (Schneider 2005: 63).

AKTUÁLNÍ STAV SOUČASNÝCH POVĚSTÍ A FÁM NA NYMBURSKU A NEJROZŠÍŘENĚJŠÍ FOLKLORNÍ TÉMATA A MOTIVY

Současné pověsti a fámy zdokumentované během našeho terénního výzkumu jsme klasifikovali do několika skupin podle toho, o čem tematicky pojednávají. Takto jsme dané narace rozdělili například na současné pověsti a fámy o kriminalitě, zvířatech, tajných chodbách nebo o kontaminacích v jídle a pití. Další skupinou, kterou je potřeba zmínit, jsou pověsti a fámy o tajných chodbách a podzemích, které jsme na Nymbursku zaznamenali dosti často a které především vykazovaly celou řadu variací.

Na úvod si dovolueme uvést dle našeho výzkumu nejrozšířenější současnou pověst na okrese Nymburk:

Někdy v sedmdesátých letech měl spadnout nějaký zaměstnanec zdejšího pivovaru do jedné z těch kádí, kde se to pivo vaří. Chlap se nemohl dostat ven, utopil se, a co bylo ještě horší, že se tam rovnou i uvařil. Úplně nejhorší na tom bylo to, že se na to nepřišlo hned, protože ten chlap, teda to, co z něj zbylo, tam leželo na dně. Zjistilo se to, až když tu várku celou odlili do sudů, teprve potom ho našli vespod. Chystali se to oznámit veřejnosti, ale ty sudy už byly stejně rozvezeny do všech hospod v okolí, lidi to pivo už dávno měli v sobě, tak si řekli, že si nebudou dělat špatnou reklamu, protože by to pro ně taky asi znamenalo konec. Takže to zamlčeli, kádě vyčistili a pokračují klidně dál.³

Tato současná pověst vykazuje celou řadu lokálních variací — jednotlivé verze se od sebe liší jednak tím, že odkazují na rozdílnou dobu, kdy se událost měla odehrát, ale také například okolnosti, které k události vedly. Zatímco některé verze vyprávějí spíše o nešťastné náhodě, která vede k tragédii, jiné verze popisují událost jako úmyslné zabití.

³ A. K., žena, 1991, SŠ, kuchařka, Kostomlaty nad Labem.

Zajímavé je také to, že zmínky o podobné události je možné na Nymbursku zaslechnout v podobě současné pověsti (kdy se jedná o příběh s vypracovanější kompozicí), jindy koluje jen jako krátká zpráva, připomínající spíše fámu.

Pokud zaslechneme v současnosti podobnou naraci, s největší pravděpodobností bude řadit děj příběhu do období státního socialismu, výstižněji možná doby normalizace. Zhruba polovina narácí totiž hovoří o osmdesátých a sedmdesátých letech, méně už o šedesátých, ale řada z nich používá jen nekonkrétní „někdy za komunistů“ nebo „za socialismu“, viz:

Rodiče mi říkávali, vždycky když jsme jeli autem kolem pivovaru, že se tam někdy za komunistů utopil v tom pivu omylem nějaký chlap, že se opil v práci nebo co a pak tam spadnul.⁴

Avšak především díky starším konzultantům víme, že tento typ narace je daleko starší a právě za socialismu se tyto příběhy často datovaly opět o několik dekad dříve do minulosti. K události mělo podle těchto starších verzí dojít v období první československé republiky nebo během válečného období. S druhou světovou válkou, respektive už spíše s jejím koncem, spojuje událost například tato verze:

Tehdá, když jsem nastupoval do práce, v pětadesátém, se vyprávělo hodně po hospodách a tak, že když skončila válka a lidi už se nebáli, tak v pivovaru ty chlapi tam zabili nějakýho kolaboranta, co tam na ně celou válku donášel a tak různě... Snad to byl i do konce jejich nadřizenej nebo co... Ale už nevím, jestli ho tam přímo utopili nebo jestli ho tam hodili až potom, aby to vypadalo jako nehoda, rozumíš...⁵

Tato současná pověst vykazuje výrazné variace i co se týče samotného utonulého a okolností jeho úmrtí. Utonulým je často řadový zaměstnanec, dělník v pivovaru, který v kádích nalezne svou smrt, zejména z důvodu opilosti. Tam se buďto utopí nebo dokonce uvaří zaživa, podle jedné verze se však dostane živý ven a v pivu se tedy jen „vykoupe“:

Jsem slyšel, že jim v pivovaru jednou spadl nějaký chlápek do toho, kde se jako dělá to pivo přímo...Ve špinavejch botách a montérkách, a v pohodě, to pivo pak dali do sudů a lahváčů... Nezávidím těm lidem, co to pak pili v hospodách.⁶

Poměrně hojné jsou na okrese Nymburk verze s Romem jako hlavním aktérem příběhu, který se v noci vloupá do pivovaru a spadne omylem do kádě s pivem, kde se utopí:

Děda mi jako malýmu povídal, že se někdy za komunistů vloupal v noci nějaký cikán do pivovaru, aby tam něco nakradl, ale jak byla tma, tak si nevšiml těch velikejch van,

4 B. K., žena, 1994, VŠ, studentka, Nymburk.

5 A. Ž., muž, 1947, SŠ, důchodce, Lysá nad Labem.

6 S. Ž., muž, 2001, ZŠ, student, Nymburk.

*kde se dělá taky to pivo a spadnul tam a utopil se. Našli ho prej až ráno v tom pivě plavat.*⁷

Na těchto verzích s hlavním aktérem Romem-zlodějem je patrná určitá stereotypizace etnický odlišných členů populace. Majoritní společnost vnímá Romy nepochybně často jako asociální živel spojený s kriminalitou (Krekovičová 2005: 23), což se podepsalo na těchto verzích příběhu.

Zajímavé je také to, že daná pověst je někdy vyprávěna v podobě jen jakési anekdoty, která má vysvětlit případnou nespokojenost konzumenta s chutí právě zmíněného piva. Na tento jev poukazuje i Šrámková (2002: 199), když tvrdí, že některé motivy současných pověstí mohou být vyprávěny i jako vtip.

Lze konstatovat, že pověsti a fámy o podobných „nečekaných přísadách“ jsou v okrese Nymburk dosti rozšířené. Často v nich, vedle výše zmíněného pivovaru, figuruje jedno nejmenované asijské bistro v centru Nymburka, kde mají údajně namísto jehněčího masa dávat do hamburgerů krysí maso, jak jsme se doslechli od nejednoho konzultanta:

*Ty Číňani prej dávaj do těch svejch jídel maso z kryš, proto je to tak levný... Proto si tam třeba můžeš jenom za dvacku nebo za kolik koupit tu housku s hromadou masa. By jinak přece museli přijít na mizinu, ne?*⁸

Dokonce poněkud komicky zní některé méně rozšířené verze, které pro změnu spojují s tímto bistrem údajný úbytek koček v Nymburce:

*Všiml sis taky, že tady ve městě ubylo koček? Jdeš v noci po ulici a na žádnou nenarazíš, přitom ještě tak před rokem jich tady bylo všude plno po střechách a tak. No tak sem slyšel, že je odchyťovali ty Číňani, co vlastní to bistro u vás v ulici. To maso z nich pak dávali do těch jídel, vyšlo je to levněji, než kdyby to někde normálně kupovali.*⁹

Janeček (2006: 125) tvrdí, že narace o „nečekaných přísadách“ v jídle se vyskytují spíše v podobě fámy, než pověsti, což výsledky našeho výzkumu potvrzují. Výjimkou snad byla jen verze s údajně skutečným aktérem, který měl v naservírovaném jídle naražit na kočičí drápek:

*Známá mi povídala, že nějaká její kolegyně tam šla jednou na kung pao a v něm našla drápek z kočky...*¹⁰

Výskyt fám o údajných nekalých či odpudivých praktikách v etnických restauracích není zřejmě nutně typický jen pro velké, metropolitní oblasti, kde žije mnoho etnik pohromadě, ale i pro relativně periferní oblast maloměst a vesnic (Vančura 2017: 32).

7 M. S., muž, 1993, VŠ, student, Nymburk.

8 M. P., žena, 1967, SŠ, pokladní, Přerov nad Labem.

9 M. S., muž, 1993, VŠ, student, Nymburk.

10 I. T., žena, 1990, VŠ, advokátní koncipientka, Kovanice.

Velmi rozšířené, zejména mezi lidmi středního věku a staršími, jsou fámy o přísypávání různých drog do nápojů návštěvníkům v různých barech v okrese Nymburk. Zajímavé je, že v obou nejčastějších případech se opět jedná o podniky vlastněné cizinci (Albánci v jednom případě, Ukrajinci v případě druhém). V naracích o praktických etnických restauracích či barů vlastněných migranty z jiných zemí bývalého východního bloku je opět možné nalézt jistý xenofobní podtext. Podobné fámy pracují nepochybně s určitými kolektivně zažitými stereotypy a odrážejí obecnou nechuť majoritní společnosti k imigrantům (Janeček 2006: 106).¹¹ Existenci a popularitu podobných narací si vysvětlujeme hned dvěma důvody — jednak výše zmíněným skrytým xenofobním či protiimigračním vzkazem a za druhé tyto fámy pramení také z přirozeného strachu rodičů a prarodičů o jejich potomstvo. Šířením fámy se tak mohou rodiče nepřímo informovat navzájem o potenciálních nebezpečích, kterým mohou být jejich potomci v současném světě vystaveni. Fámy tohoto typu jsou také poměrně mladé, dle Janečka (2008: 80) se v Evropě masově objevily až na samotném konci 20. století.

NARACE O EXTRAVILÁNU

Obvyklým jevem v okrese Nymburk je výskyt pověstí a fám, které se vztahují k extravilánu — tedy se odehrávají nebo vypráví o místě v přírodě, mimo městské prostředí.

Pověsti a fámy tohoto typu lze na základě našeho výzkumu rozdělit na dva hlavní typy — ty, ve kterých figurují divoká zvířata, a ty o tajných chodbách. Velmi živá, zejména před několika lety, byla fáma o piraňách v koupališti v Sadské:

Od tety sem slyšela nějakou historku, že prý někdo schválně hodil piraňu do jezera... Od té doby jsem se tam docela bála koupat, i když je to asi hloupost...¹²

Tyto narace zpravidla neuváděly žádného svědka dané události a vyskytovaly se vždy v podobě takto stručné, často varovné zprávy, tudíž je můžeme označit za typické fámy. V této fámě se nezmiňuje, proč daná osoba dravé ryby do veřejného koupaliště vlastně vypustila. Spolu s pověstí o utopenci v pivovaru se jedná pravděpodobně o nejrozšířenější současnou folklorní naraci na okrese Nymburk. Na rozdíl od pověstí o pivovaru, které řadíme mezi výrazně starší pověsti, jsou fámy o dravých zvířatech podstatně mladší. Jednotlivé verze fámy se většinou lišily počtem dravých ryb, které byly do koupaliště vypuštěny, v jistém ohledu ale i samotným zvířetem. Například jsme zaznamenali i fámou o exotických vodních hadech, kteří se měli vyskytovat hned v sousedním koupališti. Je možné, že se jedná jen o jednu z řady verzí původní fámy, ale ani nevylučujeme, že se jedná o dvě na sobě nezávislé fámy.

11 Podobně Schneider (2005) zdokumentoval fámy o italských podnikatelích v severoitalském městě Merano, obývaném především německy hovořícím obyvatelstvem, kde byli místní obchodníci podobně stereotypně spojováni s nelegálními aktivitami ze strany neitalské části obyvatel města.

12 M. H., žena, 1993, VŠ, studentka, Nymburk.

Fámy o divokých zvířatech, zejména o hadech vypouštěných potají do přírody, se na první pohled zřetelně podobají fámám, které zkoumala již francouzská badatelka Véronique Champion-Vincent na francouzském venkově (1990). Po přezkoumání však narazíme na zásadní rozdíl — námi nasbírané fámy zpravidla postrádají jakýkoliv důvod, proč jsou daná zvířata do přírody vypuštěna. Zatímco francouzské fámy vyjadřovaly nepřímý odpor místních zemědělců k ekologickým programům a byly šířeny především muži-farmáři (Janeček, 2009: 165), fámy z okresu Nymburk jsou rozšířené mezi širšími vrstvami a pramení zřejmě jen ze strachu o děti. Smysl námi nasbíraných fám má tak vést možná jednak k větší starosti o děti ze strany rodičů, stejně tak mají plnit i jistou výchovnou funkci, aby děti koupající se v létě v těchto koupalištích byly opatrnější.

Narace o tajných podzemních chodbách a tunelech většinou nabývají jen podoby fám. Jsou to zprávy o neuvěřitelně dlouhých a důmyslně propracovaných systémech podzemních tunelů, často ještě středověkých, které je možné nalézt pod Nymburkem a které jsou nadále plně funkční:

Sem slyšel od rodičů jako malej, že pod Nymburkem jsou všude tajný tunely, který si vykopali lidé už ve středověku, že jako kdyby byli obléhaný, tak aby se dostali ven. Ty tunely jsou několik kilometrů dlouhý a maj tajný východy někdy v lesích daleko za Nymburkem. Některý vedou až na Mydlovar.¹³

Pod městem je prej celá síť tunelů a jsou vzájemně propojený, jako metro nebo tak... Že vlezte do tunelu na jednom konci města a vylezeš na druhým...¹⁴

Občas je možné narazit i na narace, které připomínají spíše současné pověsti; figuruje v nich osoba, opět pochopitelně jen pro pověst tradiční „známý známého“, který měl údajně narazit, většinou náhodou, na nějaký vchod do podzemních tunelů:

Pod Nymburkem vede hromada tajných chodeb, který jsou ze středověku, ale i dneska je normálně může člověk použít. Děda znal chlapa, který mu vyprávěl, že na vojně jim kvůli všemožným bezpečnostním pravidlům ukazovali právě i ty chodby. Ten vchod do tunelů byl prý někde v lese za Nymburkem, kde bys to vůbec nečekal, jo a neměli to nikomu říkat, že je to vojenské tajemství nebo tak nějak.¹⁵

Nutno podotknout, že fámy o podzemních tajných chodbách se nevypráví jen o Nymburce, ale o vícero lokacích na celém okrese, jako například o vrchu Chotuc:

Strejda znal nějakého chlápka, který jako dítě chodil s partou na Chotuc. Jednou tam objevili v zemi nějakou díru, do který když vlezli, tak zjistili, že to pokračuje, že je to nějaký tunel. Vlezli prý dovnitř, kousek šli, ale pak dostali strach, a tak se vrátili zpátky.

13 K. B., muž, 1970, SŠ, zaměstnanec státní správy, Velenka.

14 J. K., muž, 1995, SŠ, student, Nymburk.

15 M. A., muž, 1987, SŠ, kuchař, Benátecká Vrutice

*Ten chlap si byl jistý, že tehdy našli ty tajný chodby pod tím kopcem, jak se o nich mluví.*¹⁶

Podle Pohunka (2015: 61–62) lze najít mezi pověstmi, ve kterých figurují tajné chodby, a naracemi o vodních plochách určitou spojitost. Podstatná část těchto prostor totiž v obou případech zůstává člověku skryta, a proto může lidská fantazie vyprodukovat různé fantaskní scénáře o tom, co se v daných místech může skrývat za nebezpečí nebo tajemství.

ZÁVĚR

Výzkum potvrdil naši úvodní hypotézu, že současné pověsti nemusí nutně potřebovat velkoměstské prostředí jako svoji živnou půdu. Naopak rurální prostředí může rovněž „plodit“ specifické typy pověstí a fám, ve kterých figuruje většinou příroda nebo divoká zvířata, mnohdy obojí současně. Stejně tak je možné i na periferní oblasti s řadou maloměst a značným množstvím vesnic zaslechnout narace spojené s fenomény typickými na první pohled spíše pro megalopole a velkoměstské oblasti.

Rovněž jsme ověřili platnost naší další hypotézy, která hledala spojitost mezi rozšířením internetu zejména mezi mladou generací a povědomím o současných pověstech a fámách. Většinu současných pověstí jsme opravdu získali od lidí zhruba starších čtyřiceti let, přičemž jsme v některých případech také zaznamenali takřka přímou úměru mezi věkem konzultanta a rozsahem vypravěčského repertoáru současných pověstí a fám. Naopak u lidí mladších třiceti let jsme se skutečně setkali pro změnu s daleko větší znalostí různých hoaxů a konspiračních teorií, které dle jejich výpovědí znají primárně z internetu, než z přímého kontaktu tváří v tvář.

Souhrnně lze konstatovat, že nejrozšířenějším motivem v současných pověstech a fámách na Nymbursku jsou různé „nechtěné přísady“ v jídlech a nápojích (popřípadě vodních plochách) často spojené s dalším motivem tzv. „zlomyslných cizinců“. V obou případech se jedná o motivy, které zpravidla patří k nejrozšířenějším v západní společnosti obecně. Na druhou stranu se k nejrozšířenějším motivům na Nymbursku dají jednoznačně zařadit i pověsti a fámy o extravilánu, což už nemůžeme s největší pravděpodobností tvrdit například o velkoměstských oblastech západního světa. V tomto ohledu tedy rurální prostředí představuje z hlediska současných pověstí a fám jistou specifickou oblast.

LITERATURA

Brunvand, J. H. 1981. *The Vanishing Hitchhiker. American Urban Legends and Their Meanings.* New York: W. W. Norton.

Campion-Vincent, V. 1990. „Contemporary Legends about Animal-releases in Rural France.“ *Fabula* 31: 242–253.

---

16 P. P., muž, 1970, SŠ, provozní, Hrubý Jeseník

- Ditmarová, L. 2016. „To nie je nejaká fáma, to je krutá realita. Súčasné povesti a fámy v prostredí OZ Proti prúdu.“ *Slovenský národopis* 64 (3): 327–344.
- Ellis, B. 2003. *Aliens, Ghosts and Cults: Legends We Live*. Jackson: University Press of Mississippi.
- Hlášková, H. 2001. „Moderné povesti — k doterajším výsledkom ich studia v zahraničnej folkloristike.“ *Slovenský národopis* 49 (2): 174–184.
- Janeček, P. 2006. *Černá sanitka a jiné děsivé příběhy. Současné pověsti a fámy v České republice*. Praha: Plot.
- Janeček, P. 2007. *Černá sanitka: Druhá žena. Pérák, ukradená ledvina a jiné pověsti*. Praha: Plot.
- Janeček, P. 2008. *Černá sanitka: Třikrát a dost. Mytologie pro 21. století*. Praha: Plot.
- Janeček, P. 2009. *Černá sanitka. To nejlepší ze současných pověstí a fám*. Praha: Plot.
- Kapferer, J-N. 1992. *Fáma — nejstarší médium světa*. Praha: Práce.
- Krekovičová, E. 2005. *Mentálne obrazy, stereotypy a mýty vo folklóre a v politike*. Bratislava: Ústav etnológie SAV.
- Panczová, Z. 2005. „Súčasné povesti a fámy vo svetle folkloristických výskumov“. Pp 7–66 in Krekovičová, E. (ed.). *Folklor a komunikácia v procesoch globalizácie*. Bratislava: Slovak Academic Press.
- Pohunek, J. 2015. *Stíny mezi stromy. Extravilán v současných pověstech*. Praha: Národní muzeum.
- Rabatinová, K. 2015. „Súčasné povesti a fámy s xenofóbnym podtextom (Na príklade materiálu získaného v urbánnom prostredí Žiliny).“ *Slovenský národopis* 63 (3): 233–245.
- Schneider, I. 2005. „Mafia in Meran? Rumors and Legends Surrounding the ‚Leather Connection‘: A Case Study“. Pp. 61–77 in G. A. Fine, V. Champion-Vincent, C. Heath (eds.). *Rumor Mills. The Social Impact of Rumour and Legend*. New Brunswick–London: Transaction Publishers.
- Šrámková, M. 2002. „Vyprávění ve městě jako specifický druh narace.“ *Národopisná revue* 12 (4): 195–202.
- Vančura, T. 2017. *Současný prozaický folklor na Nymbursku*. Bakalářská práce. Praha: FF UK.